Gemeenteraad

Voorstel | Vergadering van 23 april 2019

2019_Raad_00030 - Samenlevingsakkoorden - Besluitvorming College/besluitvorming Raad

Auteur

Beknopte samenvatting
Het kader om een drietal Samenlevingsakkoorden op te stellen is nog niet formeel vastgesteld door de raad. Aan de raad wordt daarom gevraagd in te stemmen met het opstellen van een drietal Samenlevingsakkoorden als bouwsteen voor de omgevingsvisie en strategische visie. Ook wordt aan de raad gevraagd in te stemmen met de algemene uitgangspunten die daarbij horen. De eerste versie van één of meerdere Samenlevingsakkoord(en) kunnen worden opgesteld in het 3e en 4e kwartaal van 2019, als vliegwiel voor een intensiever samenwerking met omgeving. Het participatietraject start eerder. Het college zet in op een vernieuwende participatieaanpak. Hiermee start Westerveld een bijzonder bestuurlijk experiment.

De samenlevingsakkoorden is een initiatief van de coalitie en opgenomen in het coalitieakkoord 'Grensverleggend besturen - uitgangspunten en samenlevingsakkoorden 2018-2022.'

Dit voorstel is gebasseerd op het verzoek van de themaraad in juli 2018 aan het college om te komen met een kader waarbinnen Samenlevingsakkoorden kunnen worden opgesteld. Dit kader is gepresenteerd tijdens de themaraad op 30 oktober 2018. Daarnaast is het voorstel gebasseerd op de besluitvorming van de raad over het rekenkameronderzoek Sociale Structuurvisie in november 2018. En het voorstel is gebasseerd op de besluiten van de raad om een Omgevingsvisie en Strategische visie te willen opstellen.Tenslotte is het voorstel gebasseerd op de uitkomsten van het proces om te kunnen starten met het opstellen van de Omgevingvisie- en Strategische visie in januari 2019 -en als onderdeel daarvan een aanbestedingsprocedure-. Daardoor is het mogelijk om nu een raadsvoorstel voor te leggen, waarna een start kan worden gemaakt met het opstellen van akkoorden.

Besluit

Besluitpunt 1
1. Vaststellen van het kader voor het opstellen van de Samenlevingsakkoorden (zoals genoemd bij de algemene uitgangspunten in het voorstel).

Besluitpunt 2
2.Starten met het opstellen van een drietal Samenlevingsakkoorden als bouwsteen voor de Omgevings- en Strategische visie: een Sociaal akkoord, een Duurzaam akkoord en een Economisch akkoord.

Motivering

Aanleiding en context
In de raad en bijzonder de coalitie leeft de wens om te komen tot Samenlevingsakkoorden. Deze wens is onder ander vastgelegd in het coalitie-akkoord Grensverleggend Besturen 2018-2022. Door een integrale aanpak kiest Westerveld ervoor om Samenlevingsakkoorden niet alleen aan het begin van een raadsperiode af te sluiten, maar ook gedurende een raadsperiode én in samenhang met de Omgevingsvisie en Strategische visie. Daarmee start Westerveld een interessant bestuurlijk experiment, geheel gericht om gezamelijk en intensief met de omgeving te komen tot langer termijn visies én op kortere termijn gezamelijke doelen en acties.

Algemene uitgangspunten

Op verzoek van de raad heeft het college naar aanleiding van de themaraden over Samenlevingsakkoorden een kader ontwikkeld met als uitgangspunten:

- Te starten met een drietal Samenlevingsakkoorden op het gebied van Sociaal, Economie en Duurzaamheid. Deze thema's zullen gedurende het proces met de omgeving meer richting krijgen: toekomstgericht en daar waar in het proces gezamelijke energie ontstaat.
- De wens om Samenlevingsakkoorden van onderop te laten ontstaan en in samenhang met elkaar. Dit betekent dat de aangedragen ideeen door de raad tijdens de themaraad in 2018 zullen worden ingebracht als mogelijk onderwerp binnen een akkoord. Daar waar de onderwerpen aansluiten bij de gezamelijke energie/richting die tijdens het proces ontstaat zullen zij terugkomen in het akkoord. De raad heeft de volgende ideeen aangedragen:

Sociaal	**Economisch**	**Duurzaam**
Zorgoverleg	Cultuur	Duurzaamheidsoverleg
Preventieplatform	Human Capital Agenda	Werkgroep toegankelijkheid natuur
Jongerenraad	Vitale Vakantieparken	Platform duurzame landbouw
Sociale innovatie	Vitaal platteland	Openbare ruimte
Maatschappelijke voorzieningen		Energietransitie
Omgang met inwoners		
Eenzaamheid		
Schuldhulpverlening		

- De Samenlevingsakkoorden te zien als vliegwielen: een dynamisch proces gericht op een continue intensieve samenwerking met de omgeving over de genoemde thema's.
- De eerste versie Samenlevingsakkoorden een perspectief geven van maximaal vijf jaar: hierdoor kunnen herkenbare en concrete doelen en afspraken worden gemaakt.
- Bestaande ontwikkelingen en processen mee te nemen in het ontstaan van de samenlevingsakkoorden, zoals bijvoorbeeld de Sociaal innovatieve ontwikkelingen Westerveld in Frederiksoord, de inspanningen om uitvoering te geven VN-gedrag 'Volwaardig mee kunnen doen van mensen met een beperking' en de Woonvisie. De raad heeft in de themaraad hiervan ook een aantal voorbeelden genoemd zoals het project Vitale Vakantieparken en de ontwikkelingen in Frederiksoord.
- De 'wijsheid van de minderheid' en het bereiken van 'unusual suspects' mee te nemen als uitgangspunt voor het uit te voeren participatieproces.
- De Samenlevingsakkoorden de bouwsteen/basis te laten zijn voor Omgevingsvisie en de Strategische visie.
- En het college zal worden gevraagd het opstellen van de Samenlevingsakkoorden ter hand te nemen. Dit betekent dat de raad ervoor kiest niet rechtstreeks de akkoorden op te stellen. De raad zal wel nauw worden betrokken bij het opstellen bij de akkoorden. De raad zal worden uitgenodigd aanwezig te zijn bij o.a. activiteiten als de dorpsdebatten en -wandelingen. Daarnaast zal een arenadebat worden georganiseerd met raad over nieuwe democratie, als inbreng voor de samenlevingsakkoorden. En met de raad zullen de conceptakkoorden worden besproken.

Ook is er een aantal specieke uitgangspunten te benoemen per Samenlevingsakkoord:

Uitgangspunt samenlevingsakkoord Economie
Door te kiezen voor een Samenlevingsakkoord Economie, kiezen wij ervoor om het gezamelijk optrekken tussen gemeente, ondernemers en bedrijven verder te intensiveren. Het Samenlevingsakkoord leent zich goed om de bestaande gezamelijke energie, goede ideeen vanuit ondernemers en bedrijven en de eerdere inbreng van de Economische Denktank om te zetten in een gezamelijk Samenlevingsakkoord met een horizon van ongeveer vijf jaar. De langere termijn visie mbt. economie wordt geformuleerd in de Strategische- en Omgevingsvisie. Deze aanpak geeft invulling aan de wens van de raad om te komen tot nieuw economisch beleid.

Uitgangspunt samenlevingsakkoord Sociaal
Recent is door de rekenkamer van de gemeente Westerveld de Sociale Structuurvisie geevalueerd. De raad heeft in november 2018 de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer overgenomen. Daarbij heeft de raad besloten de aanbevelingen te willen overnemen als 'onderdeel van de af te sluiten Samenlevingsakkoorden'. Dit betekent dat wij een 'geactualiseerde nieuwe versie van de Sociale Structuurvisie (aanbeveling 1)' mee nemen als onderdeel van de op te stellen Strategische en Omgevingsvisie. Dit sluit ook bij de aanbeveling om een consistent, eenduidig en qua omvang compacte vervolgvisie op te stellen. Kortere termijn doelen en acties per type accomodatie kunnen een mogelijk onderdeel worden van het Samenlevingsakkoord Sociaal. Dit hangt uiteraad mede af van het particitpatieproces en de inbreng van de omgeving. Door de raad aan het college in december 2018 per brief (kenmerk 220615) gevraagd om de raad te informeren over 'de voortgang en/of gescheiden voorstel aan de raad voor te leggen.' Met dit voorstel geeft het college invulling aan het besluit en het verzoek van de raad.

Uitgangspunt samenlevingsakkoord Duurzaam
Er zijn zowel landelijk als lokaal veel ontwikkelingen te noemen als het gaat om duurzaamheid. De gemeente Westerveld heeft de ambitie om van Westerveld een duurzame en energieneutrale gemeente te maken in 2030. Een aantal nieuwe instrumenten daarvoor zullen aan uw raad ter besluitvorming

worden voorgelegd in de Nota duurzaamheid 2019 - 2030. Vele partijen in Westerveld werken reeds samen om ambities en doelen op het gebied van duurzaamheid te verwezenlijkheden. Het Samenlevingsakkoord Duurzaam willen wij laten aansluiten bij dit proces en de bestaande ambities en doelen. Dit betekent dat het onderwerp wordt opgepakt in samenhang met de besluitvorming van uw raad over de Nota duurzaamheid 2019-2030. Het akkoord heeft meerwaarde doordat mogelijk meer partijen/inwoners aanhaken en er meer/andere afspraken ontstaan over hoe de ambties te verwezenlijken. Uiteraad zal het thema Duurzaamheid ook terugkomen in de langere termijn Strategische en Omgevingsvisie.

Besluitvorming raad

Het kader om een drietal Samenlevingsakkoorden op te stellen is nog niet formeel vastgesteld door de raad. Aan de raad wordt daarom gevraagd in te stemmen met het opstellen van een drietal Samenlevingsakkoorden als bouwsteen voor de omgevingsvisie en strategische visie.

Beoogd resultaat
Een drietal Samenlevingsakkoorden als bouwsteen voor Omgevings- en Strategische visie.

Argumentatie

1. De raad kiest door deze invulling voor een bestuurlijk experiment; voortbordurend op ZoBuitenZoBinnen.
2. Door de gekozen aanpak wordt in samenhang inbreng gevraagd van onder andere inwoners en ondernemers voor een vijftal eind producten: een drietal samenlevingsakkoorden, een Strategische visie en een Omgevingsvisie.
3. Door de gekozen aanpak wordt invulling gegeven aan de raad om deze raadsperiode te komen tot zowel een Strategische visie, Omgevingsvisie als Samenlevingsakkoorden.
4. Door gedurende beperkt tijdsbestek een intensief participatie-traject te organiseren wil het college participatie-moeheid voorkomen.
5. De aanpak beoogd een langdurige en intensievere samenwerking op gang te brengen tussen de gemeente en haar omgeving over de genoemde thema's.
6. De aanpak geeft ruimte om in de toekomst ook mogelijke nieuwe en andere akkoorden te sluiten.
7. De aanpak geeft ook ruimte om urgente onderwerpen ook eerder en direct op te pakken - indien noodzakelijk-, zoals het vraagstuk rondom toegangelijkheid natuur.

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord werken

- Duurzaamheid is één van drie thema's waarover de gemeente graag een Samenlevingsakkoord wil afsluiten.
- Maatschappelijk verantwoord werken: ideeen en afspraken over maatschappelijk verantwoord werken kunnen een plaats krijgen binnen één van de drie Samenlevingsakkoorden.

Kanttekening en risico's

- Het opstellen van Samenlevingsakkoorden gedurende een raadsperiode is een bijzonder bestuurlijk experiment en politiek-bestuurlijk complex. Het verloop en de uitkomst is moeilijk voorspelbaar, zowel qua inhoud als proces. Ook kunnen verschillende belanghebbenden verschillende wensen/verwachtingen hebben. Dit betekent ook dat voldoende beschikbaarheid/inzetbaarheid van zowel eigen organisatie als externen (inwoners,ondernemers,organisaties) moeilijk is in te schatten.

- Het risico van participatiemoeheid wil het college voorkomen door -zoals genoemd- gedurende een beperkt tijdsbestek een intensief participatietraject te organiseren. Tegelijk zal de vraagstelling zodanig worden geformuleerd dat inbreng ook geschikt is voor het opstellen van de Strategische en Omgevingsvisie. De belastbaarheid van vrijwilligers is ook benoemd in het rekenkameronderzoek over de Sociale Structuurvisie als aandachtspunt.

- Een intensief participatietraject kan als consequentie hebben dat het proces incl. planning bijgesteld moet worden. Daarnaast zijn de uitkomsten ongewis. Wij weten vooraf namelijk niet wat de inbreng en ambities van inwoners, organisaties, ondernemers en evt. mede-overheden zullen zijn. Ook dit risico wil het college verkleinen door in een beperkt tijdsbestek een intensief participatietraject te organiseren en vooraf duidelijk te communiceren over bestaande kaders en ontwikkelingen.

- In hoeverre wij in staat zijn op korte termijn in staat zijn de vacature-ruimte te vervullen voor medewerkers die mede betrokken zullen zijn de samenlevingsakkoorden.

Aanpak/uitvoering en communicatie

- De eerste versies van één of meerdere Samenlevingsakkoorden zullen worden opgesteld in 2019.

- De raad zal nauw worden betrokken bij het opstellen van de akkoorden, zoals omschreven bij de algemene uitgangspunten in dit voorstel.

- De Samenlevingsakkoorden zullen worden opgesteld op basis van een vernieuwend participatietraject waarbij via verschillende participatie-instrumenten een beroep zal worden gedaan op inwoners e.a. om inbreng te geven. De basis van het traject is een dorpsgerichte en daarmee herkenbare aanpak. Voorrang en prioriteit in de aanpak zal het bereik van de wijsheid van de minderheid en unusual -suspects krijgen. Voorbeelden van de in te zetten instrumenten zijn: dorpswandelingen, dorpsdebatten, vlogs, dialoogavonden en wereldcafé ’s.

- De raad heeft een 20-tal ideeen ingebracht voor een Samenlevingsakkoord. Een aantal ideeen verwijzen ook naar bestaande projecten/processen met hun eigen dynamiek en netwerk of waarbij sprake is van complex traject door bijvoorbeeld verschillende belangen (zoals project Vitale Vakantieparken, dossier Gewasbeschermingsmiddelen). Alle ideeen vanuit de raad inbrengen en volwaardig uitwerken in een Samenlevingsakkoord is een omvangrijk en complex traject. Daarom wordt geadviseerd om vanuit een open en toekomstgericht proces de akkoorden op te stellen, en te beginnen met drie thema's en daarbinnen bij de onderwerpen waar tijdens het proces gezamelijke energie ontstaat bij de deelnemers. De drie thema's zijn gebasseerd op de ideeen van de raad.

- Op basis van de Samenlevingsakkoorden zal in samenhang een Strategische visie en Omgevingsvisie worden opgesteld. De Strategische visie zal in het 2e kwartaal van 2020 ter besluitvorming worden aangeboden aan de raad. Op basis van de Strategische visie en Samenlevingsakkoorden zal de Omgevingsvisie worden opgesteld en uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 aan uw raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Integrale advisering

Intern

Duiding integrale advisering

- Het advies is gebaseerd op het gepresenteerde model tijdens de themaraad in oktober 2018 over de Samenlevingsakkoorden.

- Het advies is gebaseerd op de besluitvorming van de raad over het rekenkameronderzoek Sociale Structuurvisie.
- Het advies is afgestemd met het projectteam Invoering Omgevingswet.

Evaluatie

- Aan de raad zal worden voorgesteld de vorm van Samenlevingsakkoorden te evalueren, nadat de eerste samenlevingsakkoorden zijn opgesteld.

Kosten, baten, dekking

De kosten voor de ontwikkeling van de akkoorden zullen worden gedekt vanuit bestaand budget voor ontwikkeling van de Samenlevingsakkoorden en Omgevingsvisie.

Met betrekking de inhoud van de akkoorden zijn de bestaande middelen in de gemeentelijke begroting het uitgangspunt. Wanneer er nieuwe goede plannen/ideeën ontstaan vanuit de akkoorden, is het college bereid om –indien mogelijk- middelen daarvoor aan te vragen bij de raad. Daarbij zal altijd worden gekeken naar de bereiden/mogelijkheden van andere partijen om ook bij te dragen.